

Riktlinjer angående författarskap och författarordning

Vem är egentligen författare till en vetenskaplig publikation? Denna fråga är något som länge varit på tapeten inom medicin och naturvetenskap. Den kommer med all säkerhet att bli allt mer aktuell även inom sociologin i takt med att team-arbete, delade datamaterial och samförfattande blir vanligare och som ett resultat av det ivriga publicerings- och citeringsräknandet.

Frågan om vem som ska stå som medförfattare till en publikation har flera aspekter. Samförfattande blir inte bara allt mer vanligt, det finns dessutom goda skäl att tro att det ofta leder till bättre publikationer. Fler ögon som kan hitta fel och förbättra formuleringar, en bredare kompetensbas för analyser och skrivande. Lägg till detta det lite magiska i hur nya insikter kan uppstå ur samvaro och kommunikation kring ett forskningsobjekt.

Men samförfattande kan också ha sina mörka sidor, när det inte är fråga om ett faktiskt gemensamt skrivande, utan bara en fråga om att sätta sitt namn på en artikel man kanske i själva verket haft liten del i. Här finns det stora risker att yngre forskare kan bli exploaterade av mer väletablerade kollegor, där de senare kanske sitter på någon resurs (som datamaterial eller försörjningsmöjligheter) som den yngre forskaren behöver. Om dessa resurser då villkoras av att den mer etablerade forskaren kräver att få bli samförfattare på de publikationer som produceras finns en risk att den yngre forskaren tvingas dela sina publikationer med personer som egentligen inte bidragit särskilt mycket till dessa, mer än att de ställt data och pengar till förfogande. Saken förvärras av att det ofta kan vara lite karriärmässigt riskabelt att publicera tillsammans med mer seniora personer, många får lätt för sig att det (oavsett författarordningen) är den mer seniora personen som är den viktigaste i samarbetet. Samtidigt kan den yngre forskaren ha svårt att protestera mot arrangemanget eftersom den är i en beroendeställning för sin försörjning. Exploaterande beteende av detta slag är inte okänt i en del närliggande discipliner – låt oss inte se detta hända inom sociologin!

Inom medicintidskrifternas område finns sedan länge de s.k. Vancouver-reglerna som gör explicit under vilka förutsättningar det är acceptabelt att stå som medförfattare. Sociologisk Forskning antar nu en modifierad variant av dessa regler för de artiklar som skickas in till tidskriften. Sveriges sociologförbund har ställt sig bakom dessa regler och menar rent allmänt att publicerande som *inte* följer dessa riktlinjer är att betrakta som oacceptabel forskningsetik och -praktik. Riktlinjerna finns i sin helhet på nästa sida.

Stefan Svallfors, ordf. Sveriges Sociologförbund

Sociologisk Forsknings riktlinjer angående författarskap och författarordning

Vem skall anges som författare till tidskriftens artiklar?

Den som anges som författare skall (1) i betydande mån ha bidragit till artikeln, exempelvis genom att ansvara för eller ha bidragit till dess grundläggande idé, design, datainsamling, databearbetning, teoriutveckling, analys eller tolkning. Den skall *också* (2) ha, ensam eller tillsammans med andra, skrivit det ursprungliga manuskriptet och/eller i betydande grad deltagit i det fortsatta revisionsarbetet med insatser av vetenskaplig karaktär. Den skall *vidare* (3) ha godkänt slutversionen av artikeln. Den skall *slutligen* (4) kunna och vara beredd att offentligt försvara artikeln och dess resultat. Den, och enbart den, som uppfyller samtliga dessa villkor skall anges som författare. Den som på ett substantiellt sätt bidragit till artikeln, men inte bidragit tillräckligt mycket för att anges som författare, bör omnämnas i ett "acknowledgement".

Särskilda omständigheter som inte meriterar till författarskap

Vid bedömning om någon skall anges som författare till en artikel är det alltså inte meriterande (1) att som chef eller ansvarig för forskningsanslag stödja projektet ekonomiskt eller på annat vis, (2) att ha bidragit med rutinmässigt tekniskt eller administrativt arbete, (3) att ha designat datainsamling, eller medverkat vid datainsamling, som publikationen bygger på, (4) att ha bidragit med språkgranskning, eller (5) att ha gett generell handledning till artikelns författare.

Författarordning

Om flera författare förekommer, är det författargruppen som avgör författarordningen. Först i författarordningen bör den stå som lagt ned mest arbete. Därefter den som lagt ner näst mest arbete o.s.v. Alfabetisk ordning bör användas om insatsen varit jämbördig (detta kan också noteras i form av en fotnot i artikeln).

När ett manus skickas till Sociologisk Forskning skall det i följebrevet anges att författare följer dessa riktlinjer. Riktlinjerna gäller från och med Årgång 52, nr 4 (2015).